

KEHITYSVAMMAISUUTEEN LIITTYVÄT TAI SIITÄ JOHTUVAT ERITYISTARPEET

Seija Aaltonen

Lääketieteen tohtori, psykiatrian
erikoislääkäri,

Johtaja, KTO-Kehitysvammahuollon Tuki – ja
Osaamiskeskus, Varsinais-Suomen
Eryityshuoltoapiiri

Terveydelliset erityistarpeet

- Neurologiset erityistarpeet:
 - epilepsia
 - liikehäiriöt
 - dementia
- Psykiatriset erityistarpeet
 - kehitysvammaisuudesta johtuvat käyttäytymisen piirteet versus psykiatriset sairaudet

- Kehityshäiriöön liittyvät alttiudet tietyille sairauksille: esim. downin syndrooma: hypotyreoosi, joka neljäs aikuinen tarvitsee kilpirauhashormonilääkityksen (ainoa syndrooma, josta käypä hoito suositus); fragiile X: 22-55 %:lla on hiippaläpän vuoto; Prader-Willin oireyhtymä: monilla poikkeava lämmönsäätely eli kuume ei nouse infektioiden yhteydessä

Terveydenhuoltojärjestelmä ei ole valmis tietotaidoiltaan....

- ...mutta mitä voidaan tehdä: KEHAS ohjelma asumispalveluihin liittyvien tukipalvelujen kehittäminen; mitä junaa käännetään?

Kehitysvammahuollon osaamiskeskukset ovat myös oppimiskeskuksia: Moniammatillinen osaaminen terveydenhuollon ammattilaisten koulutusohjelmaan; esim. kehitysvammahuollon osaamiskeskuksessa toimiminen hyväksytään osana erikoislääkäripalvelua; lääkärit tulevat ja menevät

- Osaamiskeskuksissa, jolloin osa siirtyy toteuttamaan oppejaan myös vastaanotoillaan. Dynaaminen malli.
- Terveysthuollon organisaatioiden yhteyteen ns. poliklinikat: esim. 1-2 lääkärin poliklinikat.
Vetovoimaisuus? Haavoittuvuus?
Eriyiskysymysten säilyminen (monialaiset neuropsykiatriset kysymykset priorisoituvat)

- Käytännön kokemus osoittanut, että suurin ongelma ja terveyden vaara on perusterveydenhuollossa ja siihen osaamiskeskus ajatus toisi mielestäni nopeimman avun. Esim. aivoanerysmapotilaan hyvä hoito erikoissairaanhoidossa.

Työ- ja päivätoiminnan mahdollistuminen

- Kehitysvammaisilla henkilöillä työ – ja päivätoiminnan merkitys fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle on merkittävä jopa välttämätön
- Miksi; henkilön, jolla on kehitysvamma, on vaikea oma-aloitteisesti ohjata toimintaansa
- Sosiaaliset suhteet; kuuluminen yhteisöön, oman merkityksen löytäminen (vrt. yksineläjät tai eläkkeelle siirtymisen vaikeutta potevat; jolloin merkitys elämään haetaan työn kautta)

- Olemassa oleva uhka; voi kaataa koko KEHAS tavoitteet.
- Kunnille lyhytaikainen säästö; mutta vuosien kulu raskaampien palvelujen tarpeen kautta.

Terapiat

- KELAN hyväksymä terapialista ei ole ”yksyhteen” niiden terapioiden kanssa, joista henkilöt, joilla on kehitysvamma, hyötyvät esim. sosiaalipedagoginen ratsastustoiminta.
- Suomessa ei nojauduta riittävästi tutkittuun tietoon terapioiden vaikuttavuudesta.

Kehitettäviä ”palveluita” KTO:ssa

- Kotiin annettavat palvelut
- Muuttovalmennus
- ”Pehmeä siirtyminen”
- Neuvolapalvelut
- Tutkimuspalvelut
- Kriisityö
- Kehittämistyö: kuntoutuspalveluiden vaikuttavuuden arviointi
- Yhteistyö omaisten kanssa

- Yksilöllisyys kuntoutuksessa
- Tiivis yhteistyö kuntien ja perheiden kanssa
- Kansainväliset kontaktit